

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 7/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti A. R., spol. s r. o., V., zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 296/2009-226 z 23. augusta 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti A. R., spol. s r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. novembra 2011 doručená sťažnosť spoločnosti A. R., spol. s r. o., V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny

proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 296/2009-226 z 23. augusta 2011 a žiadala vydať nález, ktorým ústavný súd:

- „1. vysloví, že odporca v konaní o veci sťažovateľa pod sp. zn. 7 Co 296/2009 porušil jeho základné práva na riadny a spravodlivý proces, garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd,*
- 2. zruší uvedené rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave*
- 3. prizná sťažovateľovi nárok na náhradu trov jeho právneho zastúpenia.“*

Ako vyplynulo z podanej sťažnosti a jej príloh, sťažovateľ sa domáhal žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) 24. októbra 2007 proti E. B. (ďalej len „žalovaná v 1. rade“) v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 34/2007 určenia neúčinnosti darovacej zmluvy z 25. februára 2005 (vklad povolený 13. júna 2005) ako odporovateľného právneho úkonu, ktorou I. B. spolu s manželom I. B. ako darcovia previedli vlastnícke právo k bytu č. ... na ... v B. (ďalej len „nehnutelnosť“), na svoju dcéru E. B. Sťažovateľ žalobu odôvodnil tým, že I. B. ako ručiteľka z troch zmeniek má voči sťažovateľovi peňažnú povinnosť, pričom darovaním nehnuteľnosti zmenšila hodnotu svojho majetku, a tým znemožnila alebo výrazne sťažila vymáhateľnosť pohľadávok sťažovateľa. I. B. avala tri zmenky vystavené spoločnosťou I., spol. s r. o., v prospech sťažovateľa. Plnenie z týchto zmeniek bolo predmetom súdnych konaní vedených pred okresným súdom pod sp. zn. 3 Zm 204/2007 (zmenka na sumu 511 247,40 Sk), pod sp. zn. 1 Zm 205/2007 (zmenka na sumu 553 662 Sk) a pod sp. zn. 3 Zm 109/2007 (zmenka na sumu 519 509 Sk). Zmenkový platobný rozkaz okresného súdu č. k. 3 Zm 109/2007-22 zo 4. mája 2007, ktorým bola solidárna povinnosť úhrady 519 509 Sk v prospech sťažovateľa uložená aj I. B., nadobudol právoplatnosť a stal sa vykonateľným 24. mája 2007. V konaní pred okresným súdom vedenom pod sp. zn. 41 C 34/2007 sa domáhal sťažovateľ aj vydania predbežného opatrenia na uloženie povinnosti E. B. zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťou, avšak okresný súd návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol uznesením z 27. novembra 2007. Po tom, čo žalovaná v 1. rade previedla vlastnícke právo k nehnuteľnosti na svojho brata I. B. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“) darovacou zmluvou z 21. decembra 2007 (vklad povolený 12. marca 2008), okresný súd

pripustil jeho vstup do konania ako žalovaného v 2. rade s tým, že sťažovateľ sa voči nemu domáhal vyslovenia neúčinnosti darovacej zmluvy, na základe ktorej nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti od žalovanej v 1. rade. Sťažovateľ sa teda v konaní domáhal určenia, že každá z oboch darovacích zmlúv je voči nemu právne neúčinná.

Žalovaná v 1. rade žiadala žalobu sťažovateľa zamietnuť a tvrdila, že rozhodnutie rodičov darovať jej nehnuteľnosť súviselo s odchodom jej brata do zahraničia, existenciou jej nevlastnej sestry a zlým zdravotným stavom jej otca I. B. Žalovaný v 2. rade žiadal žalobu zamietnuť, pretože hoci o prebiehajúcom súdnom spore vedel, bolo mu jeho rodičmi povedané, že sa všetko dá do poriadku a on sa nemusí o to starať. To, že I., s. r. o., má finančné problémy, sa dozvedel okolo roku 2006, bližšie informácie však nemal. I. B. v konaní uviedla, že jej deti nemali vedomosť o ekonomike spoločnosti I., s. r. o., v ktorej bola spoločníčka, táto spoločnosť postupne svoje dlhy voči sťažovateľovi splácala a za dôvod darovania nehnuteľnosti dcére označila rovnaké skutočnosti ako žalovaná v 1. rade. Žalovaná v 1. rade odôvodnila následné darovanie bytu svojmu bratovi tým, že jej súkromný život sa vyvinul tak, že chce žiť v Č., kde študovala od roku 2002, a bude tam pracovať. O prebiehajúcom súdnom konaní vedela, avšak darovaním bytu bratovi nesledovala poškodenie niekoho iného. Uviedla, že v nehnuteľnosti žije žalovaný v 2. rade s rodičmi, financuje jej rekonštrukciu a podporuje finančne rodičov.

Okresný súd žalobu sťažovateľa rozsudkom č. k. 41 C 34/2007-191 z 29. júna 2009 zamietol a žalovaným náhradu trov konania nepriznal. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto rozsudku, právne vec okresný súd posúdil podľa ustanovení § 42a a § 42b zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Z právoplatného rozhodnutia vydaného v konaní pred okresným súdom pod sp. zn. 3 Zm 109/2007 mal za preukázanú existenciu vymáhateľnej pohľadávky sťažovateľa na zaplatenie 519 209 Sk voči I. B. a mal za preukázanú i včasnosť podania žaloby, pretože žaloba bola podaná v lehote ustanovenej v § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Keďže v konaní nebola preukázaná existencia iného majetku vo vlastníctve I. B., okresný súd vychádzal z toho, že I. B. uzatvorením darovacej zmluvy, ktorou previedla nehnuteľnosť do vlastníctva žalovanej v 1. rade, vyvolala stav, ktorý sťažovateľovi ako veriteľovi znemožňuje alebo sťažuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky. Keďže však žalovaná v 1. rade v čase rozhodovania okresného súdu už nebola vlastníčkou

nehnutelnosti, musel žalobu proti nej z nedostatku pasívnej vecnej legitímácie zamietnuť. Pasívne vecne legitímovaným v takomto spore môže byť iba ten, kto má z odporovateľného úkonu prospech. Žalovaná v 1. rade v čase rozhodovania okresného súdu už nie je ani vlastníčkou nehnuteľnosti a z jej následného prevodu žalovanému v 2. rade nezískala ani žiadne protiplnenie. Niet teda u žalovanej v 1. rade prospechu, ktorý by mohol byť postihnutý výkonom súdneho rozhodnutia. Žalovaného v 2. rade považoval okresný súd za pasívne vecne legitímovaného v spore, avšak dospel k záveru, že žalobe nemožno vyhovieť ani voči nemu, a to z dôvodu, že nie sú splnené podmienky ustanovené ustanovením § 42b ods. 3 časť za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka (podľa ktorého treba vec vo vzťahu k žalovanému v 2. rade posúdiť). Podľa tohto ustanovenia totiž možno právo odporovať právnomu úkonu síce uplatniť nielen proti osobám, ktoré s dlžníkom dojednali odporovateľný právny úkon, ale aj proti ich dedičom alebo právnym nástupcom, avšak proti tretím osobám len vtedy, ak im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnomu úkonu ich predchodcov. Okresný súd považoval žalovaného v 2. rade za takúto „tretiu osobu“, no z vykonaného dokazovania nemal za preukázané, že by mu boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnomu úkonu – darovania nehnuteľnosti jeho rodičmi žalovanej v 1. rade. Takýto záver nemožno podľa názoru okresného súdu vyvodiť iba z existencie príbuzenského vzťahu medzi žalovaným v 2. rade a jeho rodičmi. V konaní nebolo preukázané, že by žalovanému v 2. rade bolo známe, že konanie jeho rodičov v prospech jeho sestry vo vzťahu k záchrane ich jediného cennejšieho majetku bolo realizované s cieľom, aby z hodnoty nehnuteľnosti nemohla byť uspokojená pohľadávka sťažovateľa. Okresný súd poukázal aj na to, že na druhej strane mal za preukázané, že žalovaný v 2. rade do zhodnotenia nehnuteľnosti po nadobudnutí vlastníctva k nej investoval, vlastnícke právo teda aj fakticky vykonával a právny úkon, na základe ktorého nehnuteľnosť nadobudol, nemá preto znaky formálnosti.

Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie a žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobe vyhovel; alternatívne, aby rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd o odvolaní podanom sťažovateľom rozhodol rozsudkom č. k. 7 Co 296/2009-226 z 23. augusta 2011 tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil, pretože sa stotožnil so závermi okresného súdu, pokiaľ ide o nedostatok

pasívnej legitímácie žalovanej v 1. rade, ako aj s jeho výkladom ustanovenia § 42 ods. 3 vety za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka. Žalovaného v 2. rade považoval rovnako ako okresný súd za „tretiu osobu“, pričom v prípade následného prevodu predmetu pôvodne odporovateľného právneho úkonu na vec už popri tomto ustanovení nemožno aplikovať ustanovenie § 42a v spojení s § 116 Občianskeho zákonníka.

Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 4. októbra 2011.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu odôvodnil sťažovateľ tvrdené porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Co 296/2009-226 z 23. augusta 2011 tým, že krajský súd konal inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, pretože aplikoval dotknuté ustanovenia právneho poriadku spôsobom, ktorým poprel ich účel a zmysel. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Ako z dôvodov rozsudku Krajského súdu vyplýva, vyhodnotil tento ako správny záver súdu prvého stupňa zredukovateľný v podstate na názor, že sťažovateľka v postavení žalobcu neunesla dôkazné bremeno. Podľa uvedeného záveru to mal byť (a zrejme v každom takomto spore je) žalobca, kto mal preukázať splnenie podmienok použitia a následne úspechov odporovacej žaloby. To je ale natoľko zásadný omyl, že bol jedinou príčinou zamietnutia žaloby. Nejde pritom o oblasť autonómnej interpretácie normy a práva na názor, do ktorých ústavný súd nevstupuje.

V predmetnom spore boli napadnuté zmluvy uzatvorené medzi osobami blízkymi. V prvej fáze sa na vec vzťahuje časť ods. 2 § 42a Občianskeho zákonníka „... a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 OZ) ... s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla spoznať“.

V ods. 3) písm. d) cit. ustanovenia je už onus probandi uvedené expresis verbis: „... to však neplatí, ak druhá strana preukáže, že nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa“. Je pritom samozrejmé, že takýto úmysel môže – a zvyčajne je – vyjadrený bez použitia slov „úmysel“ a „ukrátiť“, alebo

jednoducho: aby sme o byt neprišli alebo podobne. Úmysel zákonodarcu uložiť dôkazné bremeno v takýchto prípadoch na prevodcu je logický: ak by im stačilo popierať svoj zámer, bol by žalobca v neriešiteľnej, minimálne však ťažko riešiteľnej, situácii. Aj preto je v rozsudku NS ČR 21. 10. 2004 sp. zn. 30 Cdo 808/04 vyslovený názor, že osoba blízka musí preukázať, že vyvinula náležitú starostlivosť k poznaniu takéhoto úmyslu. Odkaz na dobré vzťahy v rodine taký dôkaz nenahrádza. Pritom podotýkam, že v konaní bola dôvodu prevodov venovaná zanedbateľná, nič nezistiaca pozornosť.

Ďalšou vážnou chybou – svojvoľným výkladom práva – zaťažil rozsudok Krajského súdu v interpretáciách § 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka : súčasný majiteľ, syn dlžníkov, nie je „tretou osobou“ (v i tak zmätočnom chápaní rozsudku), pretože nešlo o zmluvu podľa § 50 OZ. Je právnym nástupcom s rovnakou dôkaznou povinnosťou ako v § 42a ods. 3 písm. d) Občianskeho zákonníka.

Napriek tomu, že v dôvodoch súd zákonné ustanovenie doslova cituje, nebráni mu to v ich závere uviesť: „(pri dôkaznom bremene zaťažujúcom navrhovateľa)“. Ak má odporkyňu v 1. rade za právneho predchodcu, je odporca v 2. rade jej právnym nástupcom s dôsledkami, ako je uvedené vyššie. Obrátené pozície účastníkov v otázke dôkazného bremena mali za následok, že súdy nevenovali náležitú pozornosť objektívnemu zdôvodneniu na prvý pohľad nezmyselných prevodov, keď táto rodina v byte žije, aj keď deti sú „po svete“. Natíska sa jednoznačne presvedčenie o tzv. dobrej rade a jej realizácii. Súdy svojím postupom a rozhodnutím zmysel odporovateľnosti právnym úkonom celkom vypreparovali.

Napokon, pokiaľ súdy na podporu rozsudku uvádzali neúspešnú žalobu sťažovateľa vo veci spomínaného návrhu na predbežné opatrenie, ide skôr o fragment v prospech možnej žaloby proti štátu na náhradu škody.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Co 296/2009-226 z 23. augusta 2011 v dôsledku toho, že krajský súd toto rozhodnutie založil na takej aplikácii právnych noriem, ktorá popiera ich účel a pravidlá ústavne konformného výkladu.

Krajský súd rozsudok č. k. 7 Co 296/2009-226 z 23. augusta 2011 odôvodnil takto:

«Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. (keďže v preskúmvanej veci nebolo potrebné dokazovanie zopakovať ani doplniť, súd prvého stupňa rozhodol po nariadení pojednávania a obsah spisu nesvedčí o tom, že by nariadenie odvolacieho pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem) a dospel k záveru, že odvolanie nie je podané dôvodne. Súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 120 ods. 1 O. s. p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu na určenie, že dve darovacie zmluvy identifikované vo výroku tohto rozhodnutia sú voči nemu neúčinné, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 132 O. s. p.) a na ich základe dospel k správny skutkový a právny záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (§ 157 ods. 2 O. s. p.).

Podľa ust. § 42a ods. 1, 2, 3 zák. č. 40/1964 Zb. v platnom znení (ďalej len „Občiansky zákonník“, resp. „OZ“) veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

Odporovať možno právnenému úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnenému úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

Odporovať možno tiež právnenému úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a a) osobou jemu blízkou (§ 116 a 117), alebo ktorý dlžník urobil v uvedenom čase v prospech osôb uvedených v písmenách a), b), c) alebo d); to však neplatí, ak druhá zmluvná strana preukáže, že nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa.

Podľa § 42b ods. OZ právo odporovať právny úkonom môže uplatniť veriteľ žalobou.

Právo odporovať právnenému úkonu sa uplatňuje proti tomu, kto mal z odporovateľného úkonu dlžníka prospech.

Právo odporovať právnenému úkonu možno uplatniť nielen proti osobám, ktoré s dlžníkom dojednali odporovateľný právny úkon, ale aj proti ich dedičom alebo právnym nástupcom; proti tretím osobám len vtedy, ak im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnenému úkonu proti ich predchodcovi.

Právny úkon, ktorému veriteľ s úspechom odporoval, je právne neúčinný a veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku; ak to nie je možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech.

S poukazom na citované ustanovenia, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, sa odvolací súd nezistiac v postupe súdu prvého stupňa z hľadiska procesnoprávneho žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 3 O. s. p.), v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožňuje s dôvodmi týkajúcimi sa odvolaním napadnutého rozsudku prvostupňového súdu, v ktorom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa...; z uvedeného dôvodu odvolací súd využíva možnosť danú mu ust. § 219 ods. 2 O. s. p. na vypracovanie tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia.

K námietkam uvedeným v odvolaní navrhovateľa týkajúcich sa otázky pasívnej vecnej legitímácie odporkyne v 1. rade dodáva, že zmyslom ust. § 42a Občianskeho zákonníka (tzv. odporovacej žalobe) je – uvažované z pohľadu žalujúceho veriteľa – dosiahnuť rozhodnutie súdu, ktorým by bolo určené, že je voči nemu neúčinný dlžníkom urobený právny úkon, ktorý skrakuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky. Rozhodnutie súdu, ktorým je vyhovené odporovacej žalobe potom predstavuje základ k tomu, že sa veriteľ môže na základe titulu spôsobilého na výkon rozhodnutia (exekučného titulu), vydaného proti dlžníkovi, domáhať nariadenia alebo vykonania výkonu rozhodnutia (exekúcie) postihnutím toho, čo odporovaným (právne neúčinným) právnym úkonom ušlo z majetku dlžníka, a to nie voči dlžníkovi, ale voči osobe, s ktorou alebo v prospech ktorej bol právny úkon urobený. V prípade, že uspokojenie veriteľa z tohto majetku nie je možné, musí sa veriteľ namiesto určenia neúčinnosti právneho úkonu domáhať, aby mu ten, komu z odporovateľného právneho úkonu dlžníka vznikol prospech, vydal takto získané plnenie. Pasívna legitímácia z odporovacieho návrhu je upravená v ust. § 42b ods. 2, 3 Obč. zákonníka. Návrh o určenie, že dlžníkov právny úkon je voči veriteľovi neúčinný, môže byť úspešný len vtedy, ak bola podaná voči osobe, s ktorou alebo v prospech ktorej bol právny úkon urobený so splnením predpokladu, že takáto osoba získala odporovaným právnym úkonom prospech. Berúc v úvahu stav zistený v čase rozhodovania súdu prvého stupňa o tom, že odporkyňa v 1. rade nehnuteľnosť tvoriacu predmet odporovateľného právneho úkonu ešte v roku 2007 bezodplatne darovala odporcovi v 2. rade (a teda z neho nezískala prospech), je úvaha konajúceho súdu o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie na jej strane správna.

Vo vzťahu k odporcovi v 2. rade je treba uviesť, že tento má v danom konaní postavenie tzv. tretej osoby, proti ktorej je možné v konaní o odporovateľnosť právneho úkonu uplatniť nároky len vtedy, ak im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnemu úkonu proti ich predchodcovi (§ 42b ods. 3 veta za bodkočiarkou), keďže nie je dedičom osoby, ktorá s dlžníkom dojednala právny úkon a nie je ani právnym nástupcom takejto osoby (týmito treba rozumieť univerzálnych právnych nástupcov po zaniknutých právnických osobách spravidla zaniknutých s určením právneho nástupcu). Odporca v 2. rade nemá v tomto konaní postavenie osoby blízkej dlžníkovi (§ 42a, v spojení s ust. § 116 Obč. zákonníka) pri ktorej zákon predpokladá, že o úmysle dlžníka ukrátiť

odporovaným právnym úkonom veriteľa vedela s výnimkou prípadu, keď dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať. Zhodujúc sa s vyhodnotením vykonaného dokazovania prvostupňovým súdom je aj odvolací súd toho názoru, že zo zisteného skutkového stavu nie je bez akejkoľvek pochybnosti preukázané (pri dôkaznom bremene zaťažujúcom navrhovateľa), že odporcovi v 2. rade pri uzatváraní darovacej zmluvy v roku 2007 boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnemu úkonu proti jeho predchodcovi, t.j. odporkyni v 1. rade.

Na základe uvedeného, po prihliadnutí i na správnosť záverov súdu vo výroku, ktorým odporcom v 1. a 2. rade nepriznal právo na náhradu trov konania, odvolací súd podľa ust. § 219 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.»

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z uvedeného argumentácia sťažovateľa o ústavne nekonformnom výklade dotknutých ustanovení krajským súdom neobstojí, pretože sťažovateľ neberie do úvahy, že domáhať sa v súdnom konaní vyhlásenia úkonu za neúčinný voči veriteľovi možno iba vo vzťahu k právnym úkonom dlžníka, a nie aj vo vzťahu k úkonom prvého nadobúdateľa

v prospech druhého nadobúdateľa a v dôsledku toho ani odlišnosť právnej úpravy vzťahujúcej sa na právne posúdenie postavenia osoby, ktorá s dlžníkom úkon dojednala (§ 42a Občianskeho zákonníka), a v poradí druhého nadobúdateľa (§ 42b ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Z rovnakého dôvodu neobstojí ani poukaz sťažovateľa na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 30 Cdo 808/04 z 21. októbra 2004 (odhliadnuc od odlišnej právnej úpravy v Českej republike), ktorej skutkový stav bol navyše taký, že po vykonaní úkonu dlžníkom v prospech blízkej osoby už k ďalšiemu prevodu nedošlo.

V prípade sťažovateľa nešlo o prípad, v ktorom by krajský súd formalistickým postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti. V tomto prípade od krajského súdu ani účel zákona, ani história jeho vzniku, ani systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov nevyžadovali odchýliť sa od doslovného znenia aplikovanej právnej normy spôsobom, aký sťažovateľ od krajského súdu žiadal. Krajský súd našiel interpretáciou abstraktných noriem konkrétne právo rešpektujúc ústavné zásady.

Keďže krajský súd svoje rozhodnutie založil na takom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov, ktorý nemožno označiť za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení, neobstojí sťažnosť sťažovateľa.

Iba to, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jeho sťažnosti.

Za tejto situácie ústavný súd ustálil, že rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Co 296/2009-226 z 23. augusta 2011 nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2012